

Informacja

z wykonania planu

budżetu państwa w części 73 – ZUS

Sprawozdanie

z wykonania planu finansowego

Funduszu Ubezpieczeń Społecznych

Sprawozdanie

z wykonania planu finansowego

Funduszu Emerytur Pomostowych

Sprawozdanie

z wykonania planu finansowego

Funduszu Rezerwy Demograficznej

za 2019 rok

ZAKŁAD
UBEZPIECZEŃ
SPOŁECZNYCH

Zakład Ubezpieczeń Społecznych

ul. Szamocka 3,5

01-748 Warszawa

SPIS TREŚCI

1.	WPROWADZENIE.....	7
1.1.	Założenia makroekonomiczne	7
1.2.	Założenia prawno-systemowe	7
2.	BUDŻET PAŃSTWA W CZĘŚCI 73 – ZUS.....	10
2.1.	Dochody budżetu państwa w części 73 – ZUS	10
2.2.	Wydatki budżetu państwa w części 73 – ZUS	12
2.2.1.	Dział 753 – Obowiązkowe ubezpieczenia społeczne.....	13
2.2.2.	Dział 851 – Ochrona zdrowia.....	14
2.2.3.	Dział 853 – Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej.....	14
2.2.4.	Dział 855 – Rodzina	14
2.3.	Wydatki budżetu państwa w części 73 – ZUS w układzie zadaniowym.....	15
3.	FUNDUSZ UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH.....	18
3.1.	Sytuacja finansowa FUS	18
3.2.	Przychody	21
3.2.1.	Przychody ze składek na FUS.....	21
3.2.2.	Ściągalność	21
3.2.3.	Dotacja z budżetu	21
3.2.4.	Wpłaty z OFE	21
3.2.5.	Pozostałe przychody.....	22
3.2.6.	Pozostałe zwiększenia	22
3.3.	Koszty	22
3.3.1.	Świadczenia pieniężne.....	22
3.3.2.	Emerytury i renty.....	22
3.3.3.	Pozostałe świadczenia.....	23
3.3.4.	Koszty bieżące	24
3.3.5.	Odpis na działalność ZUS.....	24
3.3.6.	Prewencje rentowa i wypadkowa	24
3.3.7.	Wynagrodzenia dla płatników składek.....	24
3.3.8.	Koszty obsługi kredytów.....	25
3.3.9.	Pozostałe zmniejszenia.....	25
3.4.	Wynik finansowy	25
3.5.	Wykonanie planu FUS w układzie zadaniowym.....	26
4.	FUNDUSZ EMERYTUR POMOSTOWYCH.....	28
4.1.	Sytuacja finansowa FEP.....	28
4.2.	Przychody	29
4.3.	Koszty	29
4.4.	Wynik finansowy	30
4.5.	Wykonanie planu FEP w układzie zadaniowym	30

5.	FUNDUSZ REZERWY DEMOGRAFICZNEJ	32
5.1.	Sytuacja finansowa FRD	32
5.2.	Przychody	32
5.3.	Koszty	33
5.4.	Wynik finansowy	33
5.5.	Aktywa FRD	33

Sprawozdanie z realizacji planu Funduszu Ubezpieczeń Społecznych za rok 2019 Komentarz Głównego Ekonomisty ZUS

Sprawozdanie z realizacji planu Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (FUS) za rok 2019 pokazuje bardzo dobry wynik finansowy, jaki uzyskał ten fundusz. Świadczy o tym rekordowo wysoka wydolność – czyli stopień pokrycia wydatków przypisem składki – na poziomie 80,5%. W ubiegłym roku przypis składki wyniósł 198,3 mld zł i był wyższy o 8,9 proc. niż w roku poprzedzającym. Wysokość transferów na rzecz ludności nieznacznie przekroczyła 240 mld zł, a dotacja z budżetu państwa wyniosła 38,9 mld zł.

Tak dobrą kondycję finansową fundusz w największym stopniu zawdzięcza bardzo dobrej koniunkturze gospodarczej. PKB wzrósł realnie o 4,0%, zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw wzrosło o 2,7%, a przeciętne wynagrodzenie o 7,2% w porównaniu do roku poprzedniego. Dobra kondycja gospodarki oraz działania modernizacyjne Zakładu, takie jak e-Składka i e-ZLA, sprzyjały osiągnięciu wskaźnika ściągальności na poziomie 99,3% – wskaźnik ten pokazuje relację dochodów zrealizowanych do wielkości przypisu należnego. Wysoką wielkość tego wskaźnika należy interpretować jako rezultat jednoczesnego występowania dwóch pozytywnych efektów: dużej zdolności płatników do terminowego regulowania swoich zobowiązań wynikłych z obowiązku ubezpieczeniowego oraz wysokiej efektywności systemu poboru składek.

Aby właściwie porównywać dynamikę przychodów, należy wziąć pod uwagę również te czynniki, które sztucznie zawyżyły bazę roku 2018. Pierwszym z nich było umorzenie w roku 2018 pożyczek udzielonych FUS z budżetu państwa. Drugim były wyższe wpływy z tytułu przekazanych środków z OFE na subkonto FUS w roku 2018 niż w roku 2019 w ramach tzw. suwaka bezpieczeństwa. W roku 2019 wpływy z „suwaka” wyniosły 6,9 mld zł i były niższe niż w roku 2018 o 13,5%, co wynikało wprost z obniżenia wieku emerytalnego, który spowodował, że wcześniejsze transze były wyższe.

Po stronie wydatkowej na uwagę zasługuje ponadinflacyjny wzrost transferów dla ludności oraz przeciętnej wysokości świadczeń. I tak: przeciętna miesięczna wypłata świadczenia emerytalno-rentowego w 2019 r. wyniosła 2 243 zł i była wyższa o 4,6% w stosunku do roku poprzedniego. Wynika to głównie z przeprowadzenia waloryzacji świadczeń według formuły procentowo-kwotowej: 102,86%, ale nie mniej niż 70 zł.

Powyżej inflacji wzrosły również przeciętne wysokości zasiłków chorobowego (o 5,6%) oraz macierzyńskiego (o 5,8%), co wynika przede wszystkim ze wzrostu wynagrodzeń, który stanowi podstawę ich obliczania. Najskromniej zwiększyła się kwota wydatków na zasiłki pogrzebowe (o 1,4%) – wzrost ten wynikał wyłącznie ze wzrostu liczby zgonów, ponieważ zasiłek ten ma ustaloną wysokość (obecnie 4 tys. zł), która pozostawała na takim samym poziomie, jak w roku poprzedzającym.

Należy odnotować kontynuację stopniowego obniżania udziału kosztów działalności Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (tzw. odpisu na działalność ZUS) w relacji do sumy zarządzanych środków FUS. Koszty w roku 2019 wyniosły 3,87 mld zł, stanowiąc zaledwie 1,6% wielkości wydatków FUS. Przy okazji warto przypomnieć, że przepisy prawa zabraniają przenoszenia jakichkolwiek kosztów administracyjnych ZUS na ubezpieczonych, czyli koszty te nie mogą obciążać czy pomniejszać wnoszonych składek ani tym bardziej wypłacanych z FUS świadczeń. Zatem koszty działalności ZUS – w sensie ekonomicznym – w całości stanowią wydatek dla budżetu państwa.

Dr Paweł Wojciechowski, Główny Ekonomista ZUS

1. WPROWADZENIE

1.1. Założenia makroekonomiczne

Założenia makroekonomiczne stanowią jedną z podstawowych grup założeń przyjmowanych przy konstrukcji planów finansowych. Konsekwencją tego faktu jest to, że poziom ich realizacji determinuje poziom wykonania planów finansowych i jest czynnikiem decydującym o wielkości rozbieżności pomiędzy planowanymi a wykonanymi przepływami finansowymi.

W poniższej tabeli zestawiono podstawowe wskaźniki makroekonomiczne przyjęte w ustawie budżetowej wraz z poziomem ich realizacji.

Tabela 1. Porównanie podstawowych wskaźników makroekonomicznych w 2019 r.

Wyszczególnienie	Ustawa budżetowa	Realizacja
Dynamika realna PKB	103,8%	104,0%*
Wskaźnik wzrostu przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej	105,6%	107,2%
Wskaźnik wzrostu zatrudnienia w gospodarce narodowej	100,5%	102,7%**
Stopa bezrobocia (na koniec okresu)	5,6%	5,8%
Średnioroczny wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem	102,3%	102,3%

* Wstępny szacunek GUS.

** Dane dla sektora przedsiębiorstw.

Rok 2019 był kolejnym rokiem dobrej koniunktury na rynku pracy, gdzie najważniejsze z punktu widzenia przychodów FUS wskaźniki makroekonomiczne ukształtowały się na bardzo wysokim poziomie. Mieliśmy do czynienia z dynamicznym wzrostem zatrudnienia oraz bardzo wysoką dynamiką wynagrodzeń. Przełożyło się to na wyższy od zakładanego wzrost funduszu wynagrodzeń, a tym samym przyczyniło się w zasadniczy sposób do wzrostu wpłat składek na ubezpieczenia społeczne.

1.2. Założenia prawno-systemowe

Drugim bardzo istotnym czynnikiem z punktu widzenia wykonania planu finansowego była waloryzacja świadczeń emerytalno-rentowych. Waloryzację przeprowadzono wskaźnikiem 102,86%, ale nie mniej niż 70 zł. Szacowany roczny koszt waloryzacji świadczeń wypłacanych przez ZUS wyniósł 6 432 mln zł, w tym emerytur i rent z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych 6 074 mln zł.

Na wykonanie planów finansowych istotny wpływ miała również ustawa z dnia 20 grudnia 2019 r. o zmianie ustawy o Solidarnościowym Funduszu Wsparcia Osób Niepełnosprawnych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 2473). Na mocy tej ustawy Fundusz

Solidarnościowy został wskazany jako źródło finansowania jednorazowego rocznego świadczenia pieniężnego dla emerytów i rencistów. Realizując zapisy ww. ustawy w dniu 30 grudnia 2019 r.:

- Fundusz Rezerwy Demograficznej udzielił Funduszowi Solidarnościowemu nieoprocentowanej pożyczki na realizację jednorazowego rocznego świadczenia pieniężnego dla emerytów i rencistów w 2019 roku;
- Fundusz Solidarnościowy zrefundował Funduszowi Ubezpieczeń Społecznych wydatki poniesione na wypłatę jednorazowego świadczenia pieniężnego dla emerytów i rencistów w 2019 r. w wysokości 8 736 458 958,21 zł;
- Fundusz Ubezpieczeń Społecznych zwrócił do budżetu państwa dotację w powyższej kwocie;
- Minister Finansów dokonał wpłaty środków z budżetu państwa do Funduszu Rezerwy Demograficznej w wysokości równej kwocie zwróconej przez FUS dotacji.

W wyniku powyższych operacji:

- dotacja do Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w 2019 r. uległa zmniejszeniu o 8 736 459 tys. zł, gdyż FUS nie poniósł wydatków na jednorazowe świadczenie pieniężne w 2019 r.,
- aktywa Funduszu Rezerwy Demograficznej nie uległy zmianie, a jednocześnie stan Funduszu na koniec 2019 r. zwiększył się o należności od Funduszu Solidarnościowego z tytułu udzielonej pożyczki.

Informacja
z wykonania planu
budżetu państwa w części 73 – ZUS

za 2019 rok

2. BUDŻET PAŃSTWA W CZĘŚCI 73 – ZUS

2.1. Dochody budżetu państwa w części 73 – ZUS

Tabela 2. Wykonanie planu dochodów budżetu państwa w części 73 – ZUS w 2019 r.

Treść		2018 r.		2019 r.			2018 r. =100%
		Wykonanie w tys. zł	% wyk. planu	Plan w tys. zł	Wykonanie w tys. zł	% wyk. planu	
OGÓŁEM		334 959	149,9	275 423	329 239	119,5	98,3
Dział 753	Obowiązkowe ubezpieczenia Społeczne	260 339	171,1	201 431	247 968	123,1	95,2
Rozdział 75303	Fundusz Ubezpieczeń Społecznych	258 204	172,1	200 000	245 842	122,9	95,2
Rozdział 75313	Świadczenia finansowane z budżetu państwa zlecone do wypłaty ZUS i KRUS	2 092	98,7	1 406	2 073	147,4	99,1
Rozdział 75395	Pozostała działalność	43	143,3	25	53	212,0	123,3
Dział 853	Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	9 426	119,8	7 122	11 485	161,3	121,8
Rozdział 85335	Refundacja ulg dla inwalidów wojennych i wojskowych z tyt. ubezpieczenia OC i AC	0	x	-	0	x	72,6
Rozdział 85347	Renta socjalna	9 128	117,5	7 104	11 321	159,4	124,0
Rozdział 85395	Pozostała działalność	298	292,2	18	164	911,1	55,0
Dział 855	Rodzina	65 194	102,7	66 870	69 786	104,4	107,0
Rozdział 85502	Świadczenia rodzinne, świadczenie z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego	7	x	-	3	x	42,9
Rozdział 85512	Fundusz Alimentacyjny w likwidacji	65 187	102,7	66 870	69 783	104,4	107,1

Dochody budżetu państwa w części 73 – ZUS w 2019 r. wyniosły 329 239 tys. zł, tj. 119,5% planu, i obejmowały przede wszystkim:

1. Zwrot środków wycofanych z OFE w kwocie 245 842 tys. zł w związku z realizacją art. 111a ustawy z dnia 28 sierpnia 1997 r. o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych¹. Dochody z tego tytułu stanowiły 122,9% planu i były wyższe od zakładanych o 45 842 tys. zł. Wynika to zarówno z większej niż prognozowano liczby

¹ Dz.U. z 2020 r., poz. 105.

osób, których środki podlegały przekazaniu na dochody budżetu państwa, jak również z większej od planowanej przeciętnej kwoty zwrotu.

2. Środki uzyskane w wyniku likwidacji Funduszu Alimentacyjnego w kwocie 69 783 tys. zł. Zgodnie z ustawą z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych² ZUS prowadzi od dnia 1 maja 2004 r. likwidację Funduszu Alimentacyjnego. W trakcie jej trwania likwidator egzekwuje należności funduszu oraz reguluje jego zobowiązania powstałe przed jej rozpoczęciem. Stosownie do postanowień art. 69 ust. 1 wymienionej ustawy środki uzyskiwane w wyniku likwidacji funduszu podlegają przekazaniu na dochody budżetu państwa po zakończeniu każdego roku budżetowego do dnia 31 marca.
3. Zwroty nienależnie pobranych świadczeń łącznie z należnymi od nich odsetkami:
 - rent socjalnych oraz zasiłków i świadczeń przedemerytalnych wypłacanych przez ZUS za okres do 31 grudnia 2008 r. w łącznej kwocie 11 321 tys. zł,
 - świadczeń rodzinnych za okres do 31 sierpnia 2006 r. w kwocie 3 tys. zł,
 - świadczeń finansowanych z budżetu państwa zleconych do wypłaty ZUS w kwocie 2 073 tys. zł,
 - jednorazowych dodatków pieniężnych realizowanych przez ZUS w 2017 r. oraz zapomóg pieniężnych realizowanych przez ZUS w 2007 r. w kwocie 164 tys. zł.

² Dz.U. z 2020 r., poz. 111.

2.2. Wydatki budżetu państwa w części 73 – ZUS

Wydatki budżetu w części 73 – ZUS w 2019 r. wyniosły 58 133 671 tys. zł, tj. 99,8% planu po zmianach, i były wyższe od poniesionych w poprzednim roku o 9 512 034 tys. zł.

Tabela 3. Wykonanie planu wydatków budżetu państwa w części 73 – ZUS w 2019 r.

Treść		2018 r.		2019 r.					
		Wykonanie w tys. zł	% wyk. planu po zm.	Plan	Plan po zmianach	Wykonanie	% wyk. planu	% wyk. pl. po zm.	2018 r. =100%
OGÓŁEM		48 621 637	99,9	60 447 813	58 241 030	58 133 671	96,2	99,8	119,6
Dział 753	Obowiązkowe ubezpieczenia społeczne	42 006 377	100,0	52 950 972	50 763 635	50 671 659	95,7	99,8	120,6
Rozdział 75303	Fundusz Ubezpieczeń Społecznych	35 822 723	100,0	49 390 438	38 924 954	38 924 954	78,8	100,0	108,7
Rozdział 75308	Fundusz Rezerwy Demograficznej	2 000 000	100,0	-	8 736 459	8 736 459	x	100,0	436,8
Rozdział 75310	Fundusz Emerytur Pomostowych	1 551 407	100,0	817 961	0	-	x	x	x
Rozdział 75313	Świadczenia finansowane z budżetu państwa zlecone do wypłaty ZUS i KRUS	2 631 729	99,4	2 742 041	3 101 690	3 009 744	109,8	97,0	114,4
Rozdział 75395	Pozostała działalność	518	96,3	532	532	502	94,4	94,4	96,9
Dział 851	Ochrona zdrowia	178 865	96,3	95 348	95 748	95 697	100,4	99,9	53,5
Rozdział 85156	Składki na ubezpieczenie zdrowotne oraz świadczenia dla osób nieobjętych obowiązkiem ubezpieczenia zdrowotnego	178 865	96,3	95 348	95 748	95 697	100,4	99,9	53,5
Dział 853	Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	3 285 953	99,0	3 727 941	4 046 295	4 037 771	108,3	99,8	122,9
Rozdział 85335	Refundacja ulg dla inwalidów wojennych i wojskowych z tytułu ubezpieczenia OC i AC	279	69,8	325	325	239	73,5	73,5	85,7
Rozdział 85347	Renta socjalna	3 285 234	99,0	3 727 616	4 045 816	4 037 389	108,3	99,8	122,9
Rozdział 85395	Pozostała działalność	440	98,4	-	154	143	x	92,9	32,5
Dział 855	Rodzina	3 150 442	99,8	3 673 552	3 335 352	3 328 544	90,6	99,8	105,7
Rozdział 85511	Składki na ubezpieczenia społeczne, w tym za osoby przebywające na urlopach wychowawczych, za osoby pobierające zasiłek macierzyński oraz za osoby zatrudnione jako nianie	3 150 442	99,8	3 587 112	3 248 312	3 242 102	90,4	99,8	102,9
Rozdział 85514	Rozdział 85514 - Składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby przebywające na urlopach wychowawczych, za osoby zatrudnione jako nianie oraz za osoby sprawujące osobistą opiekę nad dzieckiem	x	x	86 440	87 040	86 442	100,0	99,3	x

2.2.1. Dział 753 – Obowiązkowe ubezpieczenia społeczne

W 2019 roku wydatki w dziale 753 wyniosły 50 671 659 tys. zł, tj. 99,8% planu po zmianach, i były wyższe o 20,6% od wydatków poniesionych w roku poprzednim. Wydatki te obejmowały:

1. Dotację dla Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w kwocie 38 924 954 tys. zł, tj. 100,0% planu po zmianach, przeznaczoną na uzupełnienie niedoboru środków Funduszu. W stosunku do 2018 r. dotacja do Funduszu wzrosła o 8,7%.
2. Wpłatę do Funduszu Rezerwy Demograficznej w kwocie 8 736 459 tys. zł, zgodnie z ustawą z 20 grudnia 2019 r. o zmianie ustawy o Solidarnościowym Funduszu Wsparcia Osób Niepełnosprawnych oraz niektórych innych ustaw.
3. Świadczenia finansowane z budżetu państwa zlecone Zakładowi do wypłaty w kwocie 3 009 744 tys. zł (tj. 97,0% planu po zmianach), które zwiększyły się w porównaniu do 2018 r. o 14,4%. Z kwoty tej 2 982 162 tys. zł stanowiły wydatki na świadczenia, 27 541 tys. zł wynagrodzenie Zakładu z tytułu kosztów ustalania uprawnień, wypłaty i dochodzenia nienależnie pobranych świadczeń oraz 41 tys. zł odsetki. Wydatki na świadczenia ukształtowały się na wyższym poziomie w stosunku do 2018 r. przede wszystkim w związku z wypłatą od marca 2019 r. rodzicielskich świadczeń uzupełniających oraz jednorazowego świadczenia dla emerytów i rencistów w maju. W 2019 roku ZUS wypłacił m.in.:
 - 45,4 tys. (przeciętnie miesięcznie) rent inwalidom wojennym i wojskowym, świadczeń emerytalno-rentowych kombatanom oraz rent rodzinnych po inwalidach wojennych, wojskowych i kombatanach w kwocie 1 171 140 tys. zł,
 - 162,9 tys. (przeciętnie miesięcznie) ryczałtów energetycznych w kwocie 333 908 tys. zł,
 - 57,6 tys. (przeciętnie miesięcznie) dodatków kombatanckich w kwocie 152 332 tys. zł,
 - ekwiwalent pieniężny za deputat węglowy dla emerytów i rencistów kolejowych w kwocie 383 656 tys. zł,
 - 45,0 tys. (przeciętnie miesięcznie) świadczeń pieniężnych dla osób deportowanych i osadzonych w obozach pracy przymusowej w kwocie 102 198 tys. zł,
 - 40,5 tys. (przeciętnie miesięcznie) rodzicielskich świadczeń uzupełniających w kwocie 292 954 tys. zł,
 - jednorazowe świadczenia dla emerytów i rencistów w kwocie 81 846 tys. zł.
4. Koszty rent odszkodowawczych wypłacanych przez ZUS osobom poszkodowanym przez żołnierzy wojsk Federacji Rosyjskiej w kwocie 502 tys. zł.

Środki ujęte w planie w kwocie 817 961 tys. zł jako dotacja dla Funduszu Emerytur Pomostowych zostały w całości przeniesione do części 72 - KRUS i przeznaczone na wypłatę

jednorazowych świadczeń pieniężnych dla emerytów i rencistów, o których mowa w ustawie z dnia 4 kwietnia 2019 r. o jednorazowym świadczeniu pieniężnym dla emerytów i rencistów w 2019 r.³

2.2.2. Dział 851 – Ochrona zdrowia

W 2019 roku składki na ubezpieczenie zdrowotne wyniosły 95 697 tys. zł, tj. 99,9% planu po zmianach. Jednocześnie wydatki poniesione w 2019 r. były o 46,5% niższe w porównaniu do poprzedniego roku, co wynika z przeniesienia finansowania składek za osoby przebywające na urloпах wychowawczych, nianie oraz za osoby sprawujące osobistą opiekę nad dzieckiem do działu 855 Rodzina. Składki za osoby pobierające renty inwalidów wojennych i wojskowych były o 4,4% niższe od poniesionych w 2018 roku, w związku ze spadkiem liczby rent inwalidów wojennych i wojskowych o 7,9%.

2.2.3. Dział 853 – Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej

W 2019 roku wydatki na pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej wyniosły ogółem 4 037 771 tys. zł, tj. 99,8% planu po zmianach, i były wyższe o 22,9% od wydatków poniesionych w 2018 r. – wynika to przede wszystkim z wypłaty jednorazowych świadczeń pieniężnych dla emerytów i rencistów, a także z powodu podwyższenia wysokości renty socjalnej do 1100 zł od 1 marca 2019 r.

Wydatki te obejmowały:

1. Wypłaty rent socjalnych w kwocie 4 037 389 tys. zł, z czego 3 933 262 tys. zł stanowiły wydatki na wypłatę świadczeń przeciętnie miesięcznie dla 283,2 tys. osób, 104 074 tys. zł wynagrodzenie Zakładu z tytułu kosztów ustalenia uprawnień, wypłaty i dochodzenia nienależnie pobranych świadczeń oraz 53 tys. zł odsetki.
2. Refundację ulg przysługujących inwalidom wojennym i wojskowym z tytułu ubezpieczenia OC i AC w kwocie 239 tys. zł.
3. Wypłaty na podstawie ustawy o jednorazowym dodatku pieniężnym z tytułu wyroków sądowych, na łączną kwotę 143 tys. zł.

2.2.4. Dział 855 – Rodzina

W 2019 roku wydatki na dział Rodzina wyniosły ogółem 3 328 544 tys. zł, tj. 99,8% planu po zmianach, i były wyższe o 5,7% od wydatków poniesionych w 2018 r. W 2019 roku do działu Rodzina przeniesiono wydatki na składki zdrowotne za osoby przebywające na urloпах wychowawczych, nianie oraz za osoby sprawujące osobistą opiekę nad dzieckiem.

³ Dz.U. z 2019 r., poz. 743.

Wydatki te obejmowały:

1. Składki na ubezpieczenia społeczne w kwocie 3 242 102 tys. zł opłacane za osoby przebywające na urloпах wychowawczych, osoby pobierające zasiłek macierzyński, nianie sprawujące opiekę nad dziećmi do lat 3, osoby sprawujące osobistą opiekę nad dzieckiem. Składki te w 2019 r. stanowiły 99,8% planu po zmianach i były wyższe o 2,9% w porównaniu do analogicznego okresu poprzedniego roku, głównie w związku z wyższą kwotą składki opłaconej za osoby pobierające zasiłek macierzyński o 3,5%.
2. Składki zdrowotne za osoby przebywające na urloпах wychowawczych, nianie oraz za osoby sprawujące osobistą opiekę nad dzieckiem w kwocie 86 442 tys. zł, które stanowiły 99,3% planu po zmianach i były wyższe o 9,7% w porównaniu do 2018 roku, głównie w związku z podwyższeniem specjalnego zasiłku opiekuńczego z 520 zł do wysokości 620 zł od 1 listopada 2018 r. (Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 31 lipca 2018 r. w sprawie wysokości dochodu rodziny albo dochodu osoby uczącej się stanowiących podstawę ubiegania się o zasiłek rodzinny i specjalny zasiłek opiekuńczy, wysokości świadczeń rodzinnych oraz wysokości zasiłku dla opiekuna⁴).

2.3. Wydatki budżetu państwa w części 73 – ZUS w układzie zadaniowym

Tabela 4. Wykonanie planu wydatków budżetu państwa w części 73 – ZUS w układzie zadaniowym w 2019 r.

Kod klasyfikacji zadaniowej	Nazwa funkcji/zadania/podzadania/	Wydatki (w tys. zł)		% wyk. planu po zm.
		Plan po zmianach	Wykonanie	
OGÓŁEM		58 241 030	58 133 671	99,8
13.	Zabezpieczenie społeczne i wspieranie rodziny	58 058 242	57 951 532	99,8
13.2.	Świadczenia społeczne	58 058 242	57 951 532	99,8
13.2.1.	Świadczenia społeczne realizowane w ramach powszechnego systemu ubezpieczenia społecznego	50 909 725	50 903 515	100,0
13.2.2.	Świadczenia zlecone ZUS do realizacji na mocy odrębnych ustaw	7 148 517	7 048 017	98,6
20.	Zdrowie	182 788	182 139	99,6
20.1.	System opieki zdrowotnej i dostęp do świadczeń opieki zdrowotnej	182 788	182 139	99,6
20.1.3.	Opłacanie i refundacja składek na ubezpieczenie zdrowotne z budżetu państwa za osoby uprawnione	182 788	182 139	99,6

⁴ Dz.U. z 2018 r., poz. 1497.

Wydatki budżetu państwa w części 73 – ZUS zostały pogrupowane w układzie zadaniowym na:

1. Wydatki związane z finansowaniem systemu ubezpieczenia społecznego oraz systemu zaopatrzenia społecznego w ramach funkcji *13. Zabezpieczenie społeczne i wspieranie rodziny*, z tytułu:
 - dofinansowania Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w formie dotacji w celu uzupełnienia jego przychodów przeznaczonych na wypłatę należnych świadczeń,
 - sfinansowania składek na ubezpieczenia społeczne osobom korzystającym z urlopów wychowawczych, osobom pobierającym zasiłek macierzyński albo zasiłek w wysokości zasiłku macierzyńskiego, osobom sprawującym osobistą opiekę nad dziećmi oraz nianiom,
 - wypłaty świadczeń o charakterze zaopatrzeniowym lub rekompensacyjnym przyznawanych wybranym grupom osób, np. inwalidom wojennym, wojskowym i kombatanom.
2. Wydatki związane z finansowaniem przez budżet państwa składek na ubezpieczenie zdrowotne dla wybranych grup ubezpieczonych i świadczeniobiorców (realizowane w ramach funkcji *20. Zdrowie*).

Przy opracowaniu planu finansowego w układzie zadaniowym na rok 2019 dla wydatków budżetu państwa w części 73 ZUS odstąpiono od definiowania celów i mierników dla środków publicznych sklasyfikowanych w podzadaniu *13.2.1. Świadczenia społeczne realizowane w ramach powszechnego systemu ubezpieczenia społecznego*, *13.2.2. Świadczenia zlecone ZUS do realizacji na mocy odrębnych ustaw* oraz *20.1.3. Opłacanie i refundacja składek na ubezpieczenie zdrowotne z budżetu państwa za osoby uprawnione* ze względu na „kategorię wydatków”. Możliwość taka została wskazana w Katalogu funkcji państwa, zadań, podzadań i działań budżetowych zaprezentowanym przez Ministerstwo Finansów. Wobec powyższego nie zdefiniowano celów i mierników dla wydatków budżetu państwa w części 73 – ZUS realizowanych w ramach tych podzadań oraz wydzielonych w nich działań.

Sprawozdanie
z wykonania planu finansowego
Funduszu Ubezpieczeń Społecznych
za 2019 rok

3. FUNDUSZ UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH

3.1. Sytuacja finansowa FUS

W 2019 roku przychody Funduszu Ubezpieczeń Społecznych wyniosły według przypisu 246 173 342 tys. zł (100,8% planu po zmianach) i były o 7 701 088 tys. zł, tj. o 3,2%, wyższe od przychodów osiągniętych w roku poprzednim⁵. Koszty Funduszu wyniosły 246 625 656 tys. zł, stanowiąc 99,8% planu po zmianach, i były wyższe o 15 004 586 tys. zł, tj. o 6,5%, w stosunku do roku poprzedniego. Stan Funduszu na koniec 2019 r. wyniósł 4 208 150 tys. zł, tj. o 452 314 tys. zł mniej niż na początku roku.

Tabela 5. Wykonanie planu finansowego FUS w 2019 r.

Treść	2018 r.		2019 r.			
	Wykonanie	% wyk. planu	Plan po zmianach	Wykonanie	% wyk. planu po zm.	2018 r. = 100%
	w tys. zł		w tys. zł			
Zadania wynikające z ustaw	226 179 622	99,0	241 804 728	240 320 928	99,4	106,3
Emerytury	154 367 002	99,1	166 211 932	166 081 896	99,9	107,6
Renty	40 787 149	101,0	41 918 048	41 818 373	99,8	102,5
Dodatki do emerytur i rent: pielęgnacyjne, dla sierot zupełnych i za tajne nauczanie	6 092 402	99,1	6 398 630	6 346 106	99,2	104,2
Zasiłki chorobowe	11 532 853	93,3	12 710 245	12 181 959	95,8	105,6
Pozostałe zasiłki i świadczenia	13 017 857	97,3	14 251 093	13 598 779	95,4	104,5
Prewencja rentowa	201 425	93,1	224 780	204 225	90,9	101,4
Prewencja wypadkowa	180 935	80,3	90 000	89 590	99,5	49,5

⁵ Istotnym elementem przychodów FUS w 2018 r. były umorzenia pożyczek z budżetu państwa, będące jedynie operacją księgową i niestanowiące transferu pieniężnego do Funduszu. Po ich wyłączeniu przychody FUS w 2019 r. wzrosły w stosunku do 2018 r. o 6,4%.

Część B. Plan finansowy w układzie memoriałowym

Treść	2018 r.		2019 r.			
	Wykonanie	% wyk. planu	Plan po zmianach	Wykonanie	% wyk. planu po zm.	2018 r. = 100%
	w tys. zł		w tys. zł			
Stan funduszu na początek roku	-2 190 720	144,9	4 659 827	4 660 464	100,0	x
Środki pieniężne	4 887 936	185,5	2 485 534	2 485 534	100,0	50,9
Należności	7 721 158	91,7	9 344 990	10 780 764	115,4	139,6
Zobowiązania, w tym z tytułu:	14 799 814	117,8	7 170 697	8 605 834	120,0	58,1
- zaciągniętego kredytu	0	x	0	0	x	x
- pożyczek z budżetu państwa	7 174 145	100,0	0	0	x	0,0
Przychody	238 472 254	100,1	244 172 070	246 173 342	100,8	103,2
Dotacje z budżetu państwa	35 822 723	76,8	48 390 438	38 924 954	80,4	108,7
Składki (przypis)	182 048 695	105,8	187 352 310	198 308 441	105,8	108,9
- fundusz emerytalny	111 879 715	106,0	115 432 232	122 026 305	105,7	109,1
- fundusz rentowy	48 053 953	105,6	49 480 996	52 349 676	105,8	108,9
- fundusz chorobowy	14 366 747	105,5	14 801 468	15 667 967	105,9	109,1
- fundusz wypadkowy	7 748 280	103,1	7 637 614	8 264 493	108,2	106,7
Refundacja z tytułu przekazania składek do OFE	3 304 132	101,1	0	0	x	0,0
Wpłaty z OFE	8 008 885	103,4	7 021 101	6 925 574	98,6	86,5
Środki z FRD pochodzące z przeniesienia aktywów z otwartych funduszy emerytalnych oraz odsetki od tych aktywów	0	x	0	0	x	x
Środki z FRD na uzupełnienie niedoboru funduszu emerytalnego	0	x	0	0	x	x
Pozostałe przychody (przypis)	1 958 664	144,9	1 408 211	1 966 569	139,7	100,4
- fundusz emerytalny	1 427 191	139,9	1 011 063	1 364 456	135,0	95,6
- fundusz rentowy	367 798	148,9	279 652	410 283	146,7	111,6
- fundusz chorobowy	86 573	180,5	61 896	108 542	175,4	125,4
- fundusz wypadkowy	77 102	210,6	55 600	83 288	149,8	108,0
Pozostałe zwiększenia	7 329 155	102,2	10	47 804	x	0,7
- różnice kursowe	11	55,0	10	10	100,0	90,9
- inne	7 329 144	102,2	0	47 794	x	0,7
Koszty	231 621 070	99,1	247 154 379	246 625 656	99,8	106,5
Transfery na rzecz ludności	225 793 975	99,0	241 489 948	240 027 979	99,4	106,3
Emerytury i renty (łącznie z dodatkami)	201 246 552	99,5	214 528 610	214 246 353	99,9	106,5
Pozostałe świadczenia	24 547 423	95,4	26 961 338	25 781 626	95,6	105,0
Koszty bieżące:	4 093 201	98,4	4 191 636	4 165 114	99,4	101,8
Odpis na działalność ZUS	3 705 499	100,0	3 865 499	3 865 499	100,0	104,3
Prewencja rentowa	201 425	93,1	224 780	204 225	90,9	101,4
Prewencja wypadkowa	180 935	80,3	90 000	89 590	99,5	49,5
Koszt obsługi kredytów	0	0,0	5 000	0	0,0	x
Pozostałe koszty	5 342	96,4	6 357	5 800	91,2	108,6
Pozostałe zmniejszenia	1 733 894	121,7	1 472 795	2 432 563	165,2	140,3
- rezerwy oraz odpisy aktualizujące należności	1 730 783	121,5	1 472 695	2 425 589	164,7	140,1
- różnice kursowe	87	87,0	100	103	103,0	118,4
- inne	3 024	x	0	6 871	x	227,2
Stan funduszu na koniec roku	4 660 464	148,4	1 677 518	4 208 150	250,9	90,3
Środki pieniężne	2 485 534	317,8	849 834	1 703 910	200,5	68,6
Należności	10 780 764	106,7	10 006 769	11 126 525	111,2	103,2
Zobowiązania, w tym z tytułu:	8 605 834	111,1	9 179 085	8 622 285	93,9	100,2
- zaciągniętego kredytu	0	x	0	0	x	x
- pożyczek z budżetu państwa	0	x	0	0	x	x

Część C. Dane statystyczne

Treść	2018 r.		2019 r.			
	Wykonanie	% wyk. planu	Plan po zmianach	Wykonanie	% wyk. planu po zm.	2018 r. = 100%
	w tys. zł		w tys. zł			
Koszty	229 890 464	99,0	245 681 584	244 192 228	99,4	106,2
Fundusz emerytalny	153 392 790	98,9	165 495 123	165 311 410	99,9	107,8
Emerytury	153 031 296	99,0	164 955 305	164 847 036	99,9	107,7
Wypłaty środków z subkonta ¹⁾	359 807	63,6	537 936	462 848	86,0	128,6
Pozostałe świadczenia	1 687	35,1	1 882	1 526	81,1	90,4
Fundusz rentowy	45 916 463	101,0	47 305 448	47 133 862	99,6	102,7
Renty	37 104 600	101,3	38 217 118	38 153 941	99,8	102,8
Emerytury przyznane z urzędu zamiast renty	1 335 705	105,8	1 256 627	1 234 860	98,3	92,5
Dodatki do emerytur i rent: pielęgnacyjne, dla sierot zupełnych i za tajne nauczanie	5 899 831	99,2	6 196 079	6 147 667	99,2	104,2
Zasiłki pogrzebowe	1 373 093	98,3	1 408 543	1 391 681	98,8	101,4
Pozostałe świadczenia	1 808	86,2	2 301	1 488	64,7	82,3
Prewencja rentowa	201 425	93,1	224 780	204 225	90,9	101,4
Fundusz chorobowy	21 734 956	96,0	23 785 644	22 803 729	95,9	104,9
Zasiłki chorobowe	10 895 697	93,2	12 001 523	11 509 792	95,9	105,6
Zasiłki macierzyńskie	8 263 161	99,6	8 855 529	8 479 239	95,8	102,6
Zasiłki opiekuńcze	963 880	101,5	1 148 505	1 076 763	93,8	111,7
Świadczenia rehabilitacyjne	1 604 479	95,3	1 770 563	1 729 575	97,7	107,8
Pozostałe świadczenia	2 397	66,1	3 168	2 560	80,8	106,8
Wynagrodzenia dla płatników składek	5 342	96,5	6 356	5 800	91,3	108,6
Fundusz wypadkowy	5 140 755	96,5	5 224 870	5 077 728	97,2	98,8
Renty	3 682 548	98,0	3 700 930	3 664 432	99,0	99,5
Dodatki do rent: pielęgnacyjne i dla sierot zupełnych	192 571	97,4	202 551	198 439	98,0	103,0
Zasiłki chorobowe	637 156	95,8	708 722	672 167	94,8	105,5
Jednorazowe odszkodowania	323 108	90,6	388 384	327 987	84,4	101,5
Świadczenia rehabilitacyjne	123 564	98,5	132 808	124 338	93,6	100,6
Pozostałe świadczenia	873,50953	69,6	1474	775	52,6	88,7
Prewencja wypadkowa	180 935	80,3	90 000	89 590	99,5	49,5
Pozostałe wydatki	0	0,0	1	0	0,0	x
Odpis na działalność ZUS	3 705 499	100,0	3 865 499	3 865 499	100,0	104,3
Koszt obsługi kredytów	0	0,0	5 000	0	0,0	x

¹⁾ Środki gwarantowane oraz jednorazowe wypłaty, ustalone ze składek zewidencjonowanych na subkoncie, o których mowa w art. 54 pkt 10 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2019 r., poz. 300 z późn. zm.).

3.2. Przychody

3.2.1. Przychody ze składek na FUS

Główną pozycję przychodów Funduszu stanowiły składki na ubezpieczenia społeczne, które w 2019 roku wg przypisu wyniosły 198 308 441 tys. zł, tj. 105,8% planu po zmianach, i wzrosły w stosunku do 2018 r. o 8,9%. Wpływy ze składek wyniosły 196 947 190 tys. zł, tj. 106,2% planu po zmianach, i wzrosły w porównaniu do roku poprzedniego o 9,5%. Najistotniejszą przyczyną dynamicznego wzrostu składek była opisana we wstępie dobra sytuacja gospodarcza i korzystna koniunktura na rynku pracy.

3.2.2. Ściągalność

Z uwagi na fakt, iż składki na ubezpieczenia społeczne stanowią główną pozycję przychodów FUS, jednym z istotnych wskaźników pomiaru wykonania planu jest wskaźnik ściągłości składek. Wskaźnik ten pozwala na obiektywną ocenę poziomu utrzymania zdolności Zakładu do wypłaty świadczeń, przy uwzględnieniu poziomu wywiązywania się płatników z ustawowego obowiązku terminowego opłacania składek. Wskaźnik ściągłości składek na FUS za rok 2019 wyniósł 99,3% co pozwala bardzo pozytywnie ocenić zdolność płatników do regulowania zobowiązań składkowych w 2019 roku.

3.2.3. Dotacja z budżetu

Dotacja z budżetu państwa w 2019 r. wyniosła 38 924 954 tys. zł i była większa o 3 102 231 tys. zł niż w roku poprzednim oraz mniejsza o 9 465 484 tys. zł od zakładanej w planie po zmianach. W głównej mierze jest to efektem zmniejszenia dotacji w wyniku realizacji ustawy z dnia 20 grudnia 2019 r. o zmianie ustawy o Solidarnościowym Funduszu Wsparcia Osób Niepełnosprawnych oraz niektórych innych ustaw, o której była mowa w p. 1.2. Ponadto, dzięki korzystnej sytuacji finansowej Funduszu, możliwa była również rezygnacja z części dotacji z budżetu państwa.

Od 2019 roku dotacja obejmuje środki, które w ubiegłych latach były wykazywane w pozycji refundacja z tytułu przekazania składek do OFE – w całym roku kwota ta wyniosła 3 445 931 tys. zł.

3.2.4. Wpłaty z OFE

W 2019 roku do FUS przekazano środki zgromadzone na rachunkach członków OFE w związku z ukończeniem wieku niższego o 10 lat od wieku emerytalnego, o których mowa w art. 111c ust. 1 ustawy z dnia 28 sierpnia 1997 r. o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych⁶, w kwocie 6 925 574 tys. zł, co stanowi 98,6% planu po zmianach. Kwota ta była niższa w porównaniu do roku poprzedniego o 13,5%, co wynika z efektu wysokiej bazy w 2018 r. spowodowanego przekazywaniem w tamtym okresie wysokich transz suwaka w związku z obniżeniem wieku emerytalnego.

⁶ Dz.U. z 2018 r., poz. 1906 z późn. zm.

3.2.5. Pozostałe przychody

Pozostałe przychody Funduszu Ubezpieczeń Społecznych według przypisu w 2019 r. wyniosły 1 966 569 tys. zł i stanowiły 139,7% planu po zmianach. Wynikało to przede wszystkim z wysokiego poziomu odsetek od należności z tytułu składek.

Przychody te obejmują głównie:

- wpłacane przez płatników odsetki za zwłokę od nieterminowego opłacania składek na ubezpieczenia społeczne w kwocie 1 565 747 tys. zł,
- zwrot nienależnie pobranych świadczeń w wysokości 204 499 tys. zł,
- opłatę prolongacyjną w kwocie 63 128 tys. zł.

3.2.6. Pozostałe zwiększenia

Pozostałe zwiększenia w 2019 r. ukształtowały się na poziomie 47 804 tys. zł i obejmowały głównie rozwiązanie odpisów aktualizujących od OFE z tytułu nienależnie przekazanych składek oraz rozwiązanie rezerw.

3.3. Koszty

W 2019 roku koszty Funduszu wyniosły 246 625 656 tys. zł, stanowiąc 99,8% planu po zmianach i były wyższe o 15 004 586 tys. zł, tj. o 6,5%, w stosunku do roku poprzedniego.

3.3.1. Świadczenia pieniężne

Wydatki na świadczenia pieniężne ukształtowały się w 2019 r. na poziomie 99,4% planu po zmianach i wyniosły 240 027 979 tys. zł. W porównaniu do 2018 r. wzrosły one o 6,3%.

3.3.2. Emerytury i renty

Wydatki na świadczenia emerytalno-rentowe wyniosły 214 246 353 tys. zł i były niższe o 282 257 tys. zł, tj. o 0,1%, od zakładanych w planie po zmianach. W stosunku do roku poprzedniego odnotowano wzrost wydatków na te świadczenia o 12 999 801 tys. zł, tj. o 6,5%.

Koszty świadczeń emerytalnych wyniosły 166 081 896 tys. zł, z tego finansowane z funduszu emerytalnego 164 847 036 tys. zł, a z funduszu rentowego 1 234 860 tys. zł.

Wydatki na emerytury były niższe o 130 036 tys. zł (o 0,1%) od zakładanych w planie po zmianach oraz wyższe o 11 714 894 tys. zł (o 7,6%) w porównaniu do 2018 r. Wydatki na renty wyniosły 41 818 373 tys. zł, z tego finansowane z funduszu rentowego 38 153 941 tys. zł, a z funduszu wypadkowego 3 664 432 tys. zł. Wydatki na renty były niższe o 99 675 tys. zł (o 0,2%) od planu po zmianach oraz wyższe o 1 031 224 tys. zł, tj. o 2,5%, w porównaniu do 2018 r.

Dodatki do emerytur i rent: pielęgnacyjne, dla sierot zupełnych i za tajne nauczanie wyniosły 6 346 106 tys. zł, i były niższe o 52 524 tys. zł (o 0,8%) od planu po zmianach oraz wyższe o 253 704 tys. zł (o 4,2%) w porównaniu do 2018 r. Przeciętna miesięczna liczba tych

dotychczas kształtowała się na poziomie 2 352,8 tys. osób, z tego: z funduszu rentowego 2 278,5 tys. osób, a z funduszu wypadkowego 74,3 tys. osób.

Przeciętna miesięczna wypłata świadczenia emerytalno-rentowego w 2019 r. wyniosła 2 242,81 zł⁷ i była niższa od planowanej o 0,1% oraz wyższa o 4,6% w stosunku do roku poprzedniego. Wynika to głównie z przeprowadzenia waloryzacji świadczeń emerytalno-rentowych wskaźnikiem 102,86%, nie mniej niż 70 zł.

Przeciętna miesięczna liczba osób pobierających świadczenia emerytalno-rentowe w 2019 r. kształtowała się na poziomie 7 920,5 tys. (bez osób posiadających także prawo do świadczenia rolniczego) i była o 0,03% niższa od planowanej. Liczba wypłacanych emerytur i rent wzrosła w ujęciu rocznym (grudzień 2019 r. do grudnia 2018 r.) o 132,1 tys. osób, co w głównej mierze wynika z rosnącej liczby świadczeń emerytalnych. Liczba nowo przyznanych emerytur w 2019 roku wyniosła 302,4 tys. Liczba wypłaconych emerytur w grudniu 2019 r. wyniosła 6 074,9 tys. i była wyższa o 187,3 tys. od liczby emerytur wypłacanych w analogicznym miesiącu 2018 roku.

Liczba rent z tytułu niezdolności do pracy w grudniu 2019 r. wyniosła 690,0 tys., co oznacza spadek o 48,5 tys. w stosunku do grudnia 2018 r. wynikający przede wszystkim z wyższej liczby zgonów i zamian rent z tytułu niezdolności do pracy na emeryturę.

3.3.3. Pozostałe świadczenia

Koszty pozostałych świadczeń w 2019 r. wyniosły 25 781 626 tys. zł, tj. 95,6% planu po zmianach, i wzrosły w stosunku do 2018 r. o 5,0%.

Główną pozycję tej kategorii wydatków (47,3%) stanowiły zasiłki chorobowe, które wyniosły 12 181 959 tys. zł, tj. 95,8% planu po zmianach. Jednocześnie kwota wydatków na zasiłki chorobowe wzrosła w stosunku do 2018 r. o 5,6% na skutek wzrostu podstawy obliczania zasiłku, tj. w wyniku wzrostu wynagrodzeń.

Wydatki na zasiłki macierzyńskie kształtowały się na poziomie 8 479 239 tys. zł, tj. 95,8% planu po zmianach, i wzrosły w stosunku do roku poprzedniego o 2,6%. Jest to konsekwencją wzrostu przeciętnej wysokości zasiłku macierzyńskiego, która była wyższa w stosunku do roku poprzedniego o 5,8%, głównie w wyniku wzrostu przeciętnej wysokości zasiłku macierzyńskiego w trakcie trwania urlopu rodzicielskiego.

Kwota wydatków na zasiłki pogrzebowe wyniosła 1 391 681 tys. zł, tj. 98,8% planu po zmianach, i była wyższa o 1,4% w stosunku do roku poprzedniego.

Wydatki na świadczenia rehabilitacyjne wyniosły 1 853 913 tys. zł, tj. 97,4% planu po zmianach, i wzrosły o 7,3% w relacji do 2018 r. Było to spowodowane wzrostem przeciętnej wysokości świadczeń o 7,3%.

⁷ Przeciętna wysokość bez osób posiadających prawo także do świadczenia rolniczego.

Wydatki na jednorazowe wypłaty ze składek zewidencjonowanych na subkoncie⁸ zmarłego w 2019 r. wyniosły 462 848 tys. zł, tj. 86,0% planu po zmianach, i wzrosły w stosunku do 2018 r. o 28,6% w wyniku wzrostu przeciętnej wypłaty o 21,8% oraz zwiększenia liczby wypłat o 5,6%.

Odsetki za opóźnienie w ustalaniu prawa do świadczeń lub ich wypłacie wyniosły 5 760 tys. zł, tj. 73,5% planu po zmianach, i spadły w stosunku do 2018 r. o 298 tys. zł.

3.3.4. Koszty bieżące

Koszty bieżące obejmują m.in. odpis na działalność Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, wydatki na prewencje rentową i wypadkową, wynagrodzenie dla płatników składek oraz koszty obsługi kredytów zaciąganych na wypłatę świadczeń należnych z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. W 2019 roku koszty te wyniosły 4 165 114 tys. zł i stanowiły 99,4% kwoty przyjętej w planie po zmianach.

3.3.5. Odpis na działalność ZUS

Odpis na działalność Zakładu Ubezpieczeń Społecznych za rok 2019 wyniósł 3 865 499 tys. zł, tj. 100% planu po zmianach, i był wyższy od odpisu w roku poprzednim o 4,3%.

3.3.6. Prewencje rentowa i wypadkowa

Wydatki na prewencję rentową wyniosły 204 225 tys. zł i stanowiły 90,9% planu po zmianach. Leczeniem rehabilitacyjnym objęto 86,4 tys. ubezpieczonych, tj. o 4,2 tys. osób mniej niż w 2018 r.

Koszty prewencji wypadkowej wyniosły 89 590 tys. zł, tj. 99,5% planu po zmianach, i obejmowały m.in. dofinansowanie działań prowadzonych przez płatników składek skierowanych na utrzymanie zdolności do pracy przez cały okres aktywności zawodowej oraz koszty realizacji zadań związanych z upowszechnianiem wiedzy o zagrożeniach powodujących wypadki przy pracy i choroby zawodowe oraz o sposobach przeciwdziałania tym zagrożeniom.

3.3.7. Wynagrodzenia dla płatników składek

Wynagrodzenia dla płatników składek z tytułu wykonywania zadań związanych z ustalaniem prawa do świadczeń i ich wysokości oraz wypłatą świadczeń z ubezpieczenia chorobowego wyniosły 5 800 tys. zł, tj. 91,3% planu po zmianach.

⁸ Środki gwarantowane oraz jednorazowe wypłaty, ustalone ze składek zewidencjonowanych na subkoncie, o których mowa w art. 54 pkt 10 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2019 r., poz. 300 z późn. zm.).

3.3.8. Koszty obsługi kredytów

W 2019 roku Fundusz nie zaciągał kredytów, w związku z czym nie poniósł kosztów z tytułu ich obsługi.

3.3.9. Pozostałe zmniejszenia

Pozostałe zmniejszenia w 2019 r. ukształtowały się na poziomie 2 432 563 tys. zł. Na powyższą kwotę złożyły się przede wszystkim:

- utworzenie odpisów aktualizujących wartość należności z tytułu odsetek od składek w kwocie 1 111 828 tys. zł,
- utworzenie odpisów aktualizujących wartość należności z tytułu składek w kwocie 1 084 026 tys. zł.

3.4. Wynik finansowy

Stan Funduszu na koniec 2019 r. wyniósł 4 208 150 tys. zł, przy czym:

– stan środków pieniężnych	1 703 910 tys. zł,
– należności	11 126 525 tys. zł,
z tego z tytułu:	
– składek na ubezpieczenia społeczne oraz ich pochodnych (po pomniejszeniu o dokonane odpisy aktualizujące)	7 196 480 tys. zł,
– wypłat świadczeń pierwszych terminów stycznia 2020 r.	2 441 753 tys. zł,
– pozostałych należności	1 488 292 tys. zł,
– zobowiązania	8 622 285 tys. zł,
z tego z tytułu:	
– rozrachunków z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne	3 946 694 tys. zł,
– podatku dochodowego i składek na ubezpieczenie zdrowotne od wypłaconych świadczeń	3 053 547 tys. zł,
– rezerw	1 163 418 tys. zł,
– pozostałych zobowiązań	458 626 tys. zł.

Należności Funduszu na koniec 2019 r. zwiększyły się w stosunku do stanu na koniec 2018 r. o 345 761 tys. zł i były o wyższe o 1 119 756 tys. zł od planu po zmianach w związku ze wzrostem należności wynikających z rozliczeń na kontach płatników.

Zobowiązania Funduszu na koniec 2019 r. były o 16 451 tys. zł wyższe od stanu na koniec 2018 r. i o 556 800 tys. zł niższe od planu po zmianach.

Wyrazem korzystnej sytuacji finansowej Funduszu był rekordowy poziom wskaźnika pokrycia wydatków wpływami ze składek i ich pochodnych, który w 2019 r. wyniósł 81,0%. Był on aż o 2,4 p.p. wyższy od odnotowanego w 2018 r.

3.5. Wykonanie planu FUS w układzie zadaniowym

Tabela 6. Wykonanie planu finansowego FUS w układzie zadaniowym w 2019 r.

Kod klasyfikacji zadaniowej	Nazwa funkcji/zadania/pod zadania	Wydatki (w tys. zł)		% wyk. planu po zm.
		Plan po zmianie	Wykonanie	
OGÓŁEM		245 681 584	244 193 116	99,4
13.	Zabezpieczenie społeczne i wspieranie rodziny	245 681 584	244 193 116	99,4
13.2.	Świadczenia społeczne	245 681 584	244 193 116	99,4
13.2.1.	Świadczenia społeczne realizowane w ramach powszechnego systemu ubezpieczenia społecznego	245 681 584	244 193 116	99,4

Wydatki Funduszu zrealizowane w ramach zadania 13.2. *Świadczenia społeczne* przeznaczone były na sfinansowanie:

- świadczeń o charakterze ubezpieczeniowym, m.in. na emerytury, renty z tytułu niezdolności do pracy, renty rodzinne, dodatki pielęgnacyjne, dodatki dla sierot zupełnych, zasiłki (chorobowe, macierzyńskie, opiekuńcze i pogrzebowe), świadczenia rehabilitacyjne, jednorazowe odszkodowania powypadkowe,
- prewencji rentowej i wypadkowej,
- wydatków o charakterze administracyjnym przeznaczonych na działalność ZUS jako dysponenta FUS (w formie odpisu) oraz wynagrodzenie należne płatnikom składek z tytułu wypłacania zatrudnionym świadczeń z ubezpieczenia chorobowego.

Przy opracowaniu planu finansowego w układzie zadaniowym na rok 2019 dla wydatków Funduszu Ubezpieczeń Społecznych odstąpiono od definiowania celów i mierników dla środków publicznych sklasyfikowanych w podzadaniu 13.2.1. *Świadczenia społeczne realizowane w ramach powszechnego systemu ubezpieczenia społecznego* ze względu na „kategorię wydatków”. Możliwość taka została wskazana w Katalogu funkcji państwa, zadań, podzadań i działań budżetowych zaprezentowanym przez Ministerstwo Finansów. Wobec powyższego nie zdefiniowano celów i mierników dla wydatków FUS realizowanych w ramach tego podzadania oraz wydzielonych w nim działań.

Sprawozdanie
z wykonania planu finansowego
Funduszu Emerytur Pomostowych
za 2019 rok

4. FUNDUSZ EMERYTUR POMOSTOWYCH

4.1. Sytuacja finansowa FEP

Przychody i koszty Funduszu Emerytur Pomostowych w 2019 r. przedstawiały się następująco:

Tabela 7. Wykonanie planu finansowego FEP w 2019 r.

Treść	2018 r.		2019 r.			
	Wykonanie	% wyk. planu	Plan	Wykonanie	% wyk. planu	2018 r. = 100%
	w tys. zł		w tys. zł			
Zadania wynikające z ustawy tworzącej fundusz celowy	802 056	94,6	1 093 648	1 051 415	96,1	131,1
Emerytury pomostowe	802 029	94,6	1 093 495	1 051 377	96,1	131,1
Pozostałe świadczenia	27	22,0	153	38	24,8	140,7

Treść	2018 r.		2019 r.			
	Wykonanie	% wyk. planu	Plan	Wykonanie	% wyk. planu	2018 r. = 100%
	w tys. zł		w tys. zł			
Stan funduszu na początek roku	23 755	134,4	14 793	1 042 093	x	x
Środki pieniężne	37 766	125,9	30 000	1 056 567	x	x
Ulokowane środki finansowe	0	x	0	0	x	x
Należności	5 884	124,7	6 263	7 647	122,1	130,0
Zobowiązania	19 894	116,7	21 470	22 121	103,0	111,2
Przychody	1 825 360	214,2	1 096 589	313 601	28,6	17,2
Dotacja z budżetu państwa	551 407	91,7	817 961	0	0,0	0,0
Składki (przypis)	271 018	109,3	275 383	296 898	107,8	109,5
Pozostałe przychody (przypis)	1 002 935	x	3 245	16 703	x	x
Pozostałe zwiększenia	0	x	0	0	x	x
Koszty	807 022	94,7	1 098 727	1 058 300	96,3	131,1
Transfery na rzecz ludności	802 056	94,6	1 093 648	1 051 415	96,1	131,1
Emerytury pomostowe	802 029	94,6	1 093 495	1 051 377	96,1	131,1
Pozostałe świadczenia	27	22,0	153	38	24,8	140,7
Odpis na działalność Zakładu Ubezpieczeń Społecznych	3 022	100,0	3 022	3 022	100,0	100,0
Pozostałe zmniejszenia	1944	200,8	2 057	3 863	187,8	198,7
Stan funduszu na koniec roku	1 042 093	x	12 655	297 394	x	x
Środki pieniężne	1 056 567	x	30 000	314 660	x	x
Ulokowane środki finansowe	0	x	0	0	x	x
Należności	7 647	107,9	7 843	8 381	106,9	109,6
Zobowiązania	22 121	115,0	25 188	25 647	101,8	115,9

4.2. Przychody

Przychody Funduszu w 2019 r. wg przypisu wyniosły 313 601 tys. zł, tj. 28,6% planu. Główną ich pozycję stanowiły składki na FEP, które wg przypisu wyniosły 296 898 tys. zł, tj. 107,8% planu, i wzrosły w stosunku do roku poprzedniego o 9,5%. Wpływy ze składek wyniosły 296 449 tys. zł, stanowiąc 108,7% planu, i zwiększyły się w porównaniu do roku 2018 o 10,7%.

W ostatnich dniach 2018 r. FEP otrzymał jednorazową wpłatę z budżetu państwa w wysokości 1 000 mln zł, dlatego w 2019 r. nie było potrzeby zasilania funduszu dotacją z budżetu państwa, zaplanowaną w kwocie 817 961 tys. zł.

Pozostałe przychody Funduszu Emerytur Pomostowych wg przypisu w 2019 r. wyniosły 16 703 tys. zł. Złożyły się na nie głównie następujące pozycje: oprocentowanie środków na rachunkach bankowych w kwocie 11 398 tys. zł, odsetki od należności z tytułu składek w kwocie 3 669 tys. zł oraz zwrot nienależnie pobranych świadczeń w kwocie 1 340 tys. zł.

4.3. Koszty

Koszty Funduszu w 2019 r. wyniosły 1 058 300 tys. zł, stanowiąc 96,3% planu, i wzrosły w porównaniu do 2018 r. o 31,1%. Główną ich pozycją były emerytury pomostowe wraz z odsetkami za opóźnienia w ustalaniu prawa do świadczeń i ich wypłacie, które wyniosły 1 051 415 tys. zł i były niższe o 3,9% od planu. Niższe wykonanie wydatków na emerytury pomostowe w 2019 r. wiąże się z mniejszym niż zakładano poziomem przeciętnej wysokości świadczeń.

Przeciętna wysokość wypłacanego świadczenia wyniosła 2 902,50 zł i była niższa od planowanej o 1,2%. Jednocześnie przeciętna wysokość wypłaty była wyższa o 7,7% w stosunku do roku poprzedniego, co jest spowodowane wzrostem relacji przeciętnej wysokości nowo przyznanej emerytury pomostowej do przeciętnej wysokości wypłaty, która w 2019 r. wyniosła 111,2% wobec 109,1% w 2018 r., oraz przeprowadzeniem w marcu 2019 r. waloryzacji wskaźnikiem 102,86%, nie mniej niż 70 zł. Przeciętna miesięczna liczba świadczeniobiorców ukształtowała się na poziomie 29,2 tys. osób i była wyższa o 17,9% w stosunku do 2018 r. Wzrost ten wynika m.in. z większej liczby nowo przyznanych emerytur pomostowych, która w stosunku do roku poprzedniego wzrosła o 17,4%. Jednym z głównych czynników mających wpływ na powyższy stan jest nabywanie uprawnień do świadczeń przez coraz większą liczbę osób, które nie uzyskały prawa do wcześniejszej emerytury, a wykonywały pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze.

Odpis na działalność Zakładu Ubezpieczeń Społecznych za rok 2019 wyniósł 3 022 tys. zł i został utrzymany na tym samym poziomie co w 2018 roku.

Pozostałe zmniejszenia w 2019 r. ukształtowały się na poziomie 3 863 tys. zł i obejmowały głównie rozwiązanie odpisów aktualizujących należności z tytułu odsetek od składek w kwocie 2 482 tys. zł oraz rozwiązanie odpisów aktualizujących należności z tytułu składek w kwocie 828 tys. zł.

4.4. Wynik finansowy

Stan Funduszu na koniec roku wyniósł 297 394 tys. zł, z tego:

- stan środków pieniężnych 314 660 tys. zł,
- należności 8 381 tys. zł,
- zobowiązania 25 647 tys. zł.

Należności Funduszu na koniec 2019 r. były o 538 tys. zł wyższe od planowanych i zwiększyły się w stosunku do stanu na koniec 2018 r. o 734 tys. zł, co wynika przede wszystkim z wyższych rozrachunków z tytułu wypłaconych świadczeń.

Zobowiązania Funduszu na koniec 2019 r. zwiększyły się w stosunku do 2018 r. o 3 526 tys. zł, co wynika przede wszystkim ze wzrostu zobowiązań z tytułu podatku dochodowego i składki na ubezpieczenie zdrowotne od świadczeń.

4.5. Wykonanie planu FEP w układzie zadaniowym

Tabela 8. Wykonanie planu finansowego FEP w układzie zadaniowym w 2019 r.

Kod klasyfikacji zadaniowej	Nazwa funkcji/zadania/pod zadania	Wydatki (w tys. zł)		% wyk. planu
		Plan	Wykonanie	
OGÓŁEM		1 096 670	1 054 437	96,1
13.	Zabezpieczenie społeczne i wspieranie rodziny	1 096 670	1 054 437	96,1
13.2.	Świadczenia społeczne	1 096 670	1 054 437	96,1
13.2.1.	Świadczenia społeczne realizowane w ramach powszechnego systemu ubezpieczenia społecznego	1 096 670	1 054 437	96,1

Wydatki Funduszu realizowane w ramach zadania 13.2. *Świadczenia społeczne* przeznaczone zostały na sfinansowanie:

- świadczeń emerytalnych należnych osobom wykonującym prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze,
- odpisu na działalność ZUS, jako dysponenta Funduszu Emerytur Pomostowych, w związku m.in. z ustalaniem, wymierzaniem i pobieraniem składek na FEP oraz ustalaniem uprawnień i wypłatą emerytur pomostowych.

Przy opracowaniu planu finansowego w układzie zadaniowym na rok 2019 dla wydatków Funduszu Emerytur Pomostowych odstąpiono od definiowania celów i mierników dla środków publicznych sklasyfikowanych w podzadaniu 13.2.1. *Świadczenia społeczne realizowane w ramach powszechnego systemu ubezpieczenia społecznego* ze względu na „kategorię wydatków”. Możliwość taka została wskazana w Katalogu funkcji państwa, zadań, podzadań i działań budżetowych zaprezentowanym przez Ministerstwo Finansów. Wobec powyższego nie zdefiniowano celów i mierników dla wydatków FEP realizowanych w ramach tego podzadania oraz wydzielonych w nim działań.

Sprawozdanie
z wykonania planu finansowego
Funduszu Rezerwy Demograficznej

za 2019 rok

5. FUNDUSZ REZERWY DEMOGRAFICZNEJ

5.1. Sytuacja finansowa FRD

Przychody i koszty Funduszu Rezerwy Demograficznej w 2019 r. przedstawiały się następująco:

Tabela 9. Wykonanie planu finansowego FRD w 2019 r.

Treść	2018 r.		2019 r.			
	Wykonanie	% wyk.	Plan po zmianach	Wykonanie	% wyk. planu po zm.	2018 r. = 100%
	w tys. zł	planu				
Stan funduszu na początek roku	25 047 681	101,7	27 494 620	42 462 356	154,4	169,5
Środki pieniężne	481	x	7	527 599	x	x
Ulokowane środki finansowe	25 014 801	101,7	27 460 397	41 901 056	152,6	167,5
Należności	32 489	102,8	34 306	33 776	98,5	104,0
Zobowiązania	90	95,7	90	75	83,3	83,3
Przychody	17 415 781	678,9	2 579 406	11 995 362	465,0	68,9
Wpływy ze składek na fundusze celowe	2 076 351	105,0	2 151 387	2 276 182	105,8	109,6
Pozostałe przychody	13 338 384	x	428 019	981 122	229,2	7,4
Przychody z tytułu różnych przelewów	2 000 000	x	0	8 736 459	x	436,8
Wpływy z prywatyzacji	1 046	x	0	1 599	x	152,9
Koszty	1 106	49,6	2 801	1 426	50,9	128,9
Wydatki bieżące	1 106	49,6	2 374	999	42,1	90,3
Środki przekazane do FUS	0	x	0	0	x	x
Wynik z wyceny papierów wartościowych	0	x	0	0	x	x
Wydatki z tytułu prywatyzacji mienia Skarbu Państwa	0	x	427	427	100,0	x
Stan funduszu na koniec roku	42 462 356	156,1	30 071 225	54 456 292	181,1	128,2
Środki pieniężne	527 599	x	7	1 948 485	x	369,3
Ulokowane środki finansowe	41 901 056	154,3	30 035 452	43 730 077	145,6	104,4
Należności	33 776	102,5	35 856	8 777 811	x	x
Zobowiązania	75	125,0	90	81	90,0	108,0

5.2. Przychody

Przychody Funduszu w 2019 r. wyniosły 11 995 362 tys. zł i były o 365,0% wyższe od założonych w planie po zmianach oraz o 31,1% niższe od przychodów osiągniętych w 2018 r.

Największą pozycją przychodową była jednorazowa wpłata z budżetu państwa w wysokości 8 736 459 tys. zł. Przychody pochodzące z części składki na ubezpieczenie emerytalne (w wysokości 0,35% podstawy wymiaru składek na to ubezpieczenie) wyniosły 2 276 182 tys. zł, tj. 105,8% kwoty planowanej, i były o 9,6% wyższe od kwoty uzyskanej z tego tytułu w 2018 r.

Pozostałe przychody uzyskane w wyniku działalności inwestycyjnej Funduszu wyniosły 981 122 tys. zł.

5.3. Koszty

W 2019 roku koszty Funduszu wyniosły 1 426 tys. zł i stanowiły 50,9% kwoty założonej w planie po zmianach. Złożyły się na nie koszty opłat na rzecz biur maklerskich, KDPW i NBP oraz audytora zewnętrznego, a także zwrot środków z tytułu prywatyzacji mienia Skarbu Państwa.

5.4. Wynik finansowy

Stan Funduszu na koniec roku wyniósł 54 456 292 tys. zł, z tego:

– stan środków pieniężnych	1 948 485 tys. zł,
– ulokowane środki finansowe	43 730 077 tys. zł,
– należności	8 777 811 tys. zł,
– zobowiązania	81 tys. zł.

Należności Funduszu na koniec 2019 r. były o 8 741 955 tys. zł wyższe od planowanych w wyniku udzielenia pożyczki Funduszowi Solidarnościowemu.

5.5. Aktywa FRD

Na dzień 31 grudnia 2019 r. wartość aktywów finansowych Funduszu Rezerwy Demograficznej łącznie ze środkami pieniężnymi na rachunku bankowym wyniosła 45 678 562 tys. zł i zwiększyła się o kwotę 3 249 907 tys. zł w porównaniu do stanu na koniec 2018 r.

Poniżej przedstawiono wartości oraz strukturę poszczególnych kategorii aktywów na dzień 31.12.2018 r. oraz na dzień 31.12.2019 r. (w tys. zł).

Tabela 10. Zestawienie aktywów FRD wg stanu na koniec 2018 r. i 2019 r.

Rodzaj aktywów	31.12.2018		31.12.2019	
	tys. zł	%	tys. zł	%
bony, obligacje i inne papiery wartościowe Skarbu Państwa	26 686 261	63,7	28 302 099	64,7
obligacje emitowane przez Bank Gospodarstwa Krajowego na zasadach określonych w ustawie z dnia 27 października 1994 r. o autostradach płatnych oraz o Krajowym Funduszu Drogowym (Dz.U. z 2018 r., poz. 2014 z późn. zm.), gwarantowane przez Skarb Państwa	3 308 735	7,9	3 308 677	7,6
akcje zdematerializowane, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi (Dz.U. z 2018 r., poz. 2286 z późn. zm.)	3 200 141	7,6	2 977 657	6,8
pozostałe obligacje zdematerializowane, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi (Dz.U. z 2018 r., poz. 2286 z późn. zm.)	207 641	0,5	293 975	0,7
obligacje emitowane przez spółki publiczne, w rozumieniu ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych (Dz.U. z 2018 r., poz. 512 z późn. zm.)	405 735	1,0	1 347 517	3,1
depozyty bankowe i bankowe papiery wartościowe	8 092 543	19,3	7 500 152	17,1
Razem	41 901 056	100	43 730 077	100

Stopa zwrotu z całości zarządzanych przez FRD aktywów w 2019 r. wyniosła 2,26%, a wynik z działalności FRD za ubiegły rok to 980 123 tys. zł. Polityka inwestycyjna FRD oparta na kryterium osiągnięcia maksymalnej rentowności lokowanych środków finansowych w warunkach ich pełnego bezpieczeństwa prowadziła do utrzymywania w 2019 r. w portfolio FRD dużego udziału skarbowych papierów wartościowych. Wypracowana w części dłużnej portfela stopa zwrotu wyniosła 2,72%, natomiast wypracowana stopa zwrotu z części akcyjnej portfela wyniosła -3,98%.